

KELT.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

1881.

Kolozsvár, csütörtök, január 20

Tizenegyedik évfolyam.

KOLOZSVÁR, 1881. jan. 19.

— Nem rég panaszkodánk e helyen, hogy az erdélyi részek egészen kisiklani engedik kezeik közül azt az erőt és befolyást, melyet legalább társadalmi téren egy geographiailag, történelmileg és kereskedelmileg is külön egészet képező országrész saját érdekeiben a nélkül, hogy az ország politikai egysége ez által legkevésbé is érintve volna, a legnagyobb könnyűséggel kifejezhetne.

Annyira köznap és annyira bebizonyított tény az államtudományokban, hogy valamely országrész magára utaltsága és pártialis tevékenysége az egész országra nézve a legüdvösebb culturali hatással bír.

Ez által olyan erők nyeretnek meg, olyan tehetségek fejlesztetnek ki, melyek vagy távol esvén a központtól, vagy a központi privilegizált körök által a tevékenységtől elzárva, a társadalomra minden haszon nélkül a semmisségben vesznek el.

A központnak meg vannak a maga domináló emberei és körjei, melyek magukon kívül mást nem ismernek és olykor tudomással sem bírhatnak a vidéken élő kiváló tehetségekről, melyek tért nyerve, csak áldásos hatással volnának a közügyre.

Hányszor nem volt nagyon is jogosult hivatkozás Németországra, mint a hol az óriási kulturának az egyes részek magukra utaltsága, a külön-külön alakult tevékenységi kör, a minden kis részben felébredett ambíció, hogy a maga csekély erejével is megvalósítsa azt, a mit a nagyobbak megalkotnak, oly rendkívül nagy számú közmívelődési intézmény létesítésére, s a nap német nép rendkívüli előhaladására vezetett.

Ép ily joggal és alappal hivatkozhatnánk a kis Schweiczra és főként az egyesült államokra, mely utóbbiak az öreg Európának tulszárnyalták minden államát, különösen az anyagi előhaladás tekintetében.

A míg az erdélyi részek külön politikai területet képeztek, az önálló tevékenységnek a mi tehetségünkhez képest hasonló idővös eredményei mutatkoztak. Létesült Kolozsvárt az országos színház, a nemzeti muzeum, az erdélyi gazdasági egylet, nem is szólva róla, hogy a város Magyarországnak második központja lett, s a mi szép van rajta, azon időből nyerte.

Miután megszűnt igen helyesen a politikai elkülöníttség, a társadalomnak sokszorozott erővel kellene azon munkálkodnia, hogy a mi jót ezen külön központ körül való csoportosulás létesíteni tudott, a társadalom tovább ápolja s erejéhez képest további alkotásokkal toldja meg.

E helyett mindenfelé csak indolentia, s ennek következtében rohamos hanyatlás tapasztalható. Színházunk élet-halál-haragot lát a mindennapi kenyérért, muzeumunk jó formán nem létezik, annyira nem ad magáról életjelt, az a egyleti életnek az a színe, mely városunkban ezeltűt egy egész országrészt képviselt és jótékony hatásával hazánk egyik nagy területére hintette áldásait. Mindez volt, de megszűnt létezni.

Arról azonban aligha számot tudna valaki adni, hogy ez miért van ma így és miért ne lehetne másként ezután. Egy kis hazafiság, a közérdek iránti érdeklődés bizonyosan kellene hozzá, mert ezek nélkül jó és szép nem létesíthető. Az erő meg is volna, de a legujabb erdélyies divatu felfogás, hogy a központon amugy is elvégeznek mindent helyettünk, minék fárassza bárki is magát felesleges hazafissággal, mely napjainkban amugy sem jár meghurcoltatás nélkül, lévén a közérdekű tevékenységnek éppen annyi irigye, mint elismerője.

A „non curamus“ uralgó közvéleménye azonban ugy sokáig bizonyára nem tartható fen, s nagyon elérkezett ideje, hogy a kiknek főként családi hagyomá-

nyuk a hazafiság és közérdekű tevékenység, kilépjenek a küzdőterre.

A képviselőház bizottságaiból. A közoktatásügyi bizottság mai ülésében tárgyalás alá vette a műemlékek fenntartásáról szóló törvényjavaslatot s elhatározta, hogy a ház elé terjesztendő jelentésében az igazságügyi bizottsághoz utasítandónak fogja ajánlani. — A kérvényi bizottság Vizsolyi Gusztáv elnökelete alatt tartott mai ülésében dr. Vécsey Tamás képviselő referált számos kérvényekről, a melyek közt kiváló fontosságú Borsod- és Gömörmegyéknek felirata a belügyminister ellen, a ki a közigazgatási bizottság által harmadfokban elintézt regaleit, a főfelügyeleti kötelességre hivatkozva, felfüggesztette. A bizottság a következő határozati javaslatot terjesztí a képviselőház elé: A képviselőház felhívja a kormányt, hogy a közigazgatási bíraskodás életbeléptetésére, továbbá a főfelügyeleti jognak szabályozására vonatkozó törvényjavaslatot tegye le a ház asztalára, mert csak törvényhozási uton lehet az olyan aggályokat megszüntetni, a melyek a jelen kérvényekben is kifejezést találnak. Továbbá elvárja a képviselőház, hogy a regalejog szabályozására nézve beadja a kormány a törvényjavaslatot, a melynek beadására a ministeriumot a képviselőház 1880. decz. 12-ki ülésében utasítá.

A főrendiház tegnapi ülésében elnök bejelenté, hogy Majthényi Izidor bárónak a királyi kegyelem útján elengedte a párbajvétségért reá mért büntetést. Azután a hármas bizottság beterjesztette jelentését a bosznai ügyi vasút kiépítéséről szóló törvényjavaslatról. A főrendek Zichy Nándor gróf felszólalása után a javaslatot elfogadták a képviselőház szövegezése szerint. Végül a horvát regnikoláris küldöttség tagjait választották meg, és pedig szavazás útján megválasztatták: Cziráky János gr., Széchenyi Antal gr., Haynald Lajos bíbornok érsek és Majthényi László hontmegyei főispán. Ezzel az ülés véget ért.

ORSZÁGGYÜLÉS.

(Vége.)

Jan. 17.

Tisza K. A. t. képviselő ur azt is mondja, hogy Erdélyből nem lehet tanulni. Kétszer beszél Erdélyről. Egyszer azt mondja, hogy ha Erdélyben jobb a közbiztossági viszonyok, annak nem az ottani csendőrség az oka, hanem az, hogy Erdélyben a viszonyok jobbok voltak mindig. Hát valami oknak mégis kell lenni. A képviselő azt is mondja még, hogy előbb jobbok voltak, de ennek nem a csendőrség az oka, — utóbb pedig — a mire még vissza fogok térni, — Horváth Mihályt idézve, hogy Erdélyt alapul venni nem lehet, mert ott a szabad intézmények már évtizedek óta meg voltak szüntesítve.

Hát ha a jobb helyzetnek nem a csendőrség az oka, de azért mégis létezik, akkor az elmondottak szerint könnyen azt következtethetné valaki, — a mi nem lenne igaz — mert valami okának kell lenni, — hogy talán az ott többségben levő népfaj jobb erkölcsi oka annak, hogy a közbiztossági viszonyok jobbak, mint Magyarországon, vagy hogy talán éppen az az oka, mert azon, Horváth Mihálytól elmondott dolgok, Erdélyben megtörténtek. Mindkettő alap-talan és igen szomorú, de a képvis. ur előadásából önként kínálkozó következtetés lenne. Megperszasson a képvis. ur, de nem hiszem, hogy az erdélyiek is megköszönnék azt, a mit róluk Horváth M. történelme alapján elmondott.

De engedelmet kérek, azt is mondott, a mi a tényállásnak csakugyan nem felel meg, mert mely időről beszélt Horváth M., nem is vitatva, hogy mennyiben nem áll, a mit mondott. Beszél a múlt század végéről, a huszas és harminczas évekről, de nem beszél sem 48-ról, sem a 67-es, sem az azóta lefolyt évekről. De hát a képvis. ur azt hiszi, hogy ha valamely országban 1780-ban, vagy még 1820-ban is valami igaz volt, — mondom, nem akarom vitatni, mennyiben volt igaz, — azért már annak igaznak kell lenni a kübejtötték. daczára is 1881-ben? Ez ismét oly állítás, a mi ellenkezik mindennel, a mit egy vita keretében fenntartani lehet.

E mellett Erdélyre nézve ez, meggyőződés szerint, sértő állítás. Mert ha igaz volna az, hogy azért, mert 50 évvel ezelőtt oly viszonyok léteztek, mint a milyenneket most felhozott, az azóta leforgott események nem voltak képesek ott jobbakat teremteni, hogy Erdélynek fiai nem voltak képesek az adott módokat arra használni, hogy ne úgy legyen minden, a mint a

mult század végén volt: ez valóban a legmegtartatlanabb és legigazságtalanabb elítélése lenne Erdélynek. (Ugy van! jobbról.)

Különbben nehéz volna azok után, a miket a képvis. ur elmondott, a dolog lényegén, szorosan a tárgyhöz tartozólag szólani, mert erre keveset mondott; de annyit meg kell jegyezni, hogy a csendőrség fegyelmi ügyeiben igen is a honvédelmi ministerium alá, minden másokban pedig (szolgálati ügyekben) a polgári közigazgatási hatóságok alá tartozik.

A csendőrség — mint azt mindenki tudja — esküjénél és kötelességénél fogva tartozik nem a belügyministernek, de egyes szolgabíráknak saját hatáskörükben hozzá intézett rendeleteit teljesíteni. Midőn ez megtörténik, igen is megfélemlit a vidéki érdekelteknek. És midőn ez így van, a midőn minden irányban a magyar kormány rendelkezésére áll a csendőrség, akkor azzal állani elő, hogy a csendőrség a közös hadseregnek tagja, hogy a csendőrség a hadügyminister alá helyezetik, egyáltalában nem lehet. (Ugy van! — jobbról.)

Egyébiránt igenis, Erdélyben a megmaradt csendőrség a hadügyminiszter alá volt helyezve hosszabb ideig, és az a különös, — megjegyzem, hogy azon időben az alkotmányosság szempontjából nagyon megtámadható volt az intézmény, meg is támadott sokak által, ugy hiszem magam által is — de éppen az a furcsa, hogy — emlékezetem nem fog talán csalni — éppen én voltam az a szerencsés, a ki most kerülő uton mindent megteszek, hogy a csendőrséget megteremtve, a hadügyminiszter alá rendeljem, én voltam, a kinek — nem mondom, hogy az elődeim által már meg nem kezdett tárgyalások alapján, — de sikerült ezen viszonyt megváltoztatni és Magyarországon a csendőrséget, a hadügyminiszter alól kivéve, a magyar honvédelmi és belügyminiszter alá helyezni. Na, hát t. képviselő ur, ha azt a mi ott volt, így keztem és sikerült onnan kivenni, talán még is nagyon is messziről előhozott gyanúsítás azt mondan, hogy a mi sobasen volt ott, azt most oda akarom vinni.

Különbben is, t. ház, azt sohasem mondotam, nem mondom most sem, hogy a rendőrséget nem lehetne más uton is rendezni. Lehet, de viszont azt tartom, hogy ha Magyarország valamelyik részében egy szervezet czélzertűnek bizonyult, akkor sokkal helyesebb dolog ugyanazon szervezettel javítani a viszonyt Magyarországon többi részében is, mint máshonnan hozott mesterséges experimentációkat megkísérteni. (Helyeslés jobbról.)

Engem a magam részéről ezen dolognál csak is az vezet, hogy a vagyon- és személybiztosság valóban javítható, vezetett továbbá az, hogy a javítás azon módon, a mint említem, a mely mód már magában az országban czélzertűnek bizonyult, a hol tehát sokkal kevésbé lehetünk csatlósodásnak kitéve, mintha egy még meg nem próbált rendszer életbeléptetésével fennénk kísérletet. (Helyeslés jobbról.)

Azokra, a melyeket a képvis. ur azon borzasztó képet festve, hogy hogy fogják Budára hozni a csendőrséget is, és hogy fogják a tanukat felhozni, lehet, ha szükséges, az illető s-nál fogok felszólalni. Egyet már most is kívánok megjegyezni, és ez az, hogy tudtomra legalább a miatt, hogy esendőr, ha hibázott, kellően meg ne büntetett volna, vagy hogy a megbüntetés akadályokba ütközött volna, tudtomra legalább az elmúlt 14 év alatt nem fordult elő. A hol tehát a gyakorlati élet már megmutatta, hogy a létező szerint bonyodalmak nem támadnak, ott hiába való rettentő képeket festeni. (Helyeslés.)

De nem fárasszom tovább a ház figyelmét. Az általános érzet tette kötelességemmé a tjavaslat beadását. (Helyeslés.) Beadtam azt tisztán Magyarországon alkotmányos kormányra alá helyezve a szervezendő csendőrséget.

Végül a gyanúsításról szóló minden alkotmányellenességgel való gyanúsítás és elfogadásra ajánlja a tjavaslat elfogadását. (Helyeslés, tetszés jobbról.)

Szederkényi, személyes kérdésben szólal fel és kijelenti, hogy a mostani viszonyokra mondott szavait nem az intézményre, de annak hiányos ellenőrzőre alkalmazta. A mi a józan észről mondottat illeti, azt tartja, hogy a hol a józan ész argumentumaiból kifogynak, ott a gorombaságoknak fogynak a felek. (Helyeslés a szélső balon, zaj a jobboldalon. Rendre! kiáltások.)

Elnök! Ez a szó imparlamentari, ilyet nem szoktunk a házba használni.

Tisza a miniszter elnök igéri, hogy lajstomot

fog összeállítani a tuloldali szöveg gorombaságai-
ból. (Nagy zaj a szélső balon. Felkiáltások: Rendre! Halljuk az elnököt.)

A zaj csillapultával felszólalt Zay Adolf. Szederkényivel szemben megjegyzi, hogy a katonailag szervezett rendőrség nemcsak katonai államokban van, mert pl. Franciaországban a rendőrség csak a hadügyminiszternek van alárendelve s nem a belügynek is, mint lesz az nálunk. Horváth Mihály idézett helyén szerinte csak a mult század „regényes“ viszonyait írja le. Erdély akkor ugy a felekezeti, mint az alkotmányos jog szempontjából előbbre állt Magyarországnál.

A pandurok — mint b. Eötvös egy regényében írja — a szegénylegényekkel czimboráltak, a közbiztosság nagy kárára. Erdélyben a csendőr a népesség előtt igen rokonszenves alak, csak a törvénnyel ellenkezni akarók előtt antipatikus. A pandur a hatóság vak eszköze, nincs szolgálati utasítása. Elfogadja a javaslatot. (Helyeslés.)

Tisza Kálmán miniszterelőnök azt tartja, hogy 1874 óta a jelenlegi szervezet is sokat javult. E javaslatról hiszi, hogy segíteni fog a biányokon.

Szóltak még Orbán Balázs, Pázmándy Dénes, Irányi Dániel és Szilágyi Dezső. Végül Tisza Kálmán szólal föl, s reflektál az előtte szóltak beszédjeire.

Ezzel a vita már a berekesztetett s a holnapi ülésen folytatódik.

A ház elhatározta, hogy a horvát regnikoláris bizottsági 8 tagot, és két bizottság biányzó tagjait szerdán választja meg.

Ülés vége 2 órakor

Jan. 18-án.

Napirenden van: A közbiztossági szolgálat szervezéséről szóló törvényjavaslat és a közigazgatási bizottságok erre vonatkozó 569. számú jelentésének tárgyalása.

Csanády Sándor a tárgyalás alatt levő törvényjavaslatot nem fogadja el, mert adómentességet kapcsoltatva, mert ennek értelmében a rendőrség élére katonai méltóságok szándékoltnak állították. Már pedig köztudomásu, hogy a polgári osztály nem szívesen teszi magát érintkezésbe katonai méltóságokkal.

Mocsáry Lajos nem látja indokolta a reform szükséges voltát közbiztossági szervezőtünk terén s tagadja azt, hogy Magyarországon közbiztossága nem volna kielégítő állapotban.

Néptünk kiválólag türelmes, rendszerető, törvénytisztelő, másrésztől argumentumul felhasználható arra nézve, hogy a közbiztosság fenntartásának jelenleg fennálló módja rossz, elégtelen nem lehet. Valóban, úgy látszik, a kormány maga is bálul, hogy ez így van, hogy a közbiztosság türethető állapotban van és mintha maga is azt hinné, hogy az ő eljárása mellett a jelenléti állapot sokáig nem lesz fenntartható, éppen azért gondoskodik szigorú eszközökkel a közbiztosság fenntartására, mert tudja, hogy ezen közigazgatási rendszernek más következménye utóvégre sem lehet, mint anarchia. (Igaz! Ugy van! a szélső balon.) Nem fogadja el a törvényjavaslatot. (Helyeslés a szélső balon.)

Halász Bálint szintén nem fogadja el a törvényjavaslatot s azt hiszi, hogy közbiztossági viszonyaink tekintetében nem új szervezetre, hanem a rendőrség kellő kiképzésére és szolgálati képességek emelésére kell törekedni. Elnök az általános vitát befejezettnek nyilvánítja. Péchy Jenő előadó ajánlja a törvényjavaslat elfogadását.

Tisza Kálmán miniszterelőnök Mocsárynak felelve, megjegyzi, hogy valamint egyáltalában közigazgatásunkat, úgy közbiztosságunkat sem tartja oly rosszának, mint a milyennek az hirdetik. Nem is mondja, hogy a mi a lapokban van, az mind igaz és mind szentírás. Azonban éppen az ellenzéknek és éppen a szélsőbalnak lapjaiban olvashatók a közbiztosság minden kritikán alóli volta miatt a kormány ellen igen éles támadások. Már vagy ismerjük el azt, hogy bizony nem jó az a közbiztossági helyzet, vagy csak azért, hogy politikai ellenfeleinket bántassuk, ne hirdessünk olyat, a mi az egész országnak nem válnék becsületére; vagy a mi még helyesebb, ne tegyük mind a kettőt, az az, hogy először, hogy támadassunk, tüntessük fel rosszabbnak, mint a milyen, s hogy másodszor támadassunk, tüntessük fel jobbnak, mint a milyen. Pedig éppen ez az, a mit Mocsáry cselekszik.

Ajánlja a törvényjavaslat elfogadását.

Megekedtetvén a részletes tárgyalás, a czimben közbiztosság helyett „közbiztosság“ tétetett. A 2-ik szakaszról Gaál Jenő (pécskai) arra

Hirdetési díjak.

Egy négyzetes centiméternyi tér ára 2 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket felvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus) der Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallischgasse 10) Rud. Mosse Publicitätsche Bureau. Budapest: Haasenstein et Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. hirdetések felvételi irodája Budapest Szervizter 8. sz.

Ügyviteli csekkok

garmond sora után 25 krajczár fizetendő.

kéri a kormányt, hogy miután Aradmegyében

ugy a személyi, mint vagyonbiztonság rendkívül meg van ingatva, s miután a csendőrség a szegedi kerületbe be fog hozatni, Aradmegye ideiglenesen a szegedi csendőrségi kerületbe osztás-sék be. Tisza Kálmán miniszterelőnök kijelenti, hogy hajlandó e kívánatot figyelembe venni. Zay Adolf egyes szerkezeti módosításokat indítványozván, ezek mellőzése után tárgyalás alá vétetett a 8-ik szakasz.

Pulszky Ágost utalva Szilágyi Dezsőnek tegnap tartott beszédére, a 8-ik szakaszt, mely szerint a csendőrségi tisztok és összes csendőrök személyi, előléptetési és fegyelmi ügyekben a honvédelmi minister alá helyzetve, az összes személyes ügyek a honvédelmi ministeriumban kezeltetnek s a csendőrség által elkövetett fegyelmi és büntügyekben kizárólag a magyar királyi honvédbíróságok illetékesek; a közigazgatási és rendőri szolgálati viszony tekintetében a csendőrség a belügyminister hatósága alatt áll, — jelenlegi szerkezetében nem fogadhatja el.

Nem tartja helyesnek, hogy fegyelmi ügyekben is a csendőrség kizárólag a honvédbíróságok hatósága alá helyeztessék, mert hiszen e bíróságok kisebb fegyelmi ügyekkel még a honvédségnél sem foglalkoznak. Sokkal fontosabb azonban azon másik indítványa, hogy e szakaszban kimondassék, hogy büntügyekben a csendőrség fölött a rendes polgári bíróságok illetékesek.

Tisza Kálmán miniszterelőnök kijelenti, hogy e módosítványokat nem fogadja el s feltétlenül szükségesnek tartja a csendőrségnél szélsőséges nagyobb fegyelem és nagyobb szigor érdekében, hogy büntügyekben ne a rendes bíróságok járjanak el.

Baross Gábor Pulszky indítványa ellen nyilatkozik.

A tárgyalás tovább foly.

BELFÖLD.

Téli level.

Szegesvár, 1881. évi jan. hó közepén.

Szegesvárról írok, melynek tisztelt fiatalsága (e tekintetben önző vagyok, akár egy omárita, ha igazhívőről van szó, én is a fiatalság alatt a magyar fiatalsgót értem), végre valahára kezd életjelt adni.

Életjelt! Istenem és milyen életjelt!

Mint a mikor nagy homok sivatagon évekig keresik a sejtett forrás erét s egyszer aztán, mikor talán már a csüggedés pítvárában vannak, deréknyi vastagságban lővel fel az újjnyi vastagságunk képzelt vera.

És léssen nagy öröm izraelben.

Élünk, igazán élünk és vagyunk! mire öt év óta nem tudtunk vergődni, habár csak garasok lesznek is, lesz egy magyar kölcsön-könyvtára alapunk, a melynek neki támaszkodva s az első siker által felbátorodva, nem fog leverni minket a Pélion és Ossa! Lesz egy annyira óhajtott és oly érzékenyen nélkülözött szellemi kapcsolunk, mely elzúlltított társadalmi életünket egy kissé összebb fogja tartani, lesz egy közös célunk, a melyre viribus unitis törekedni fogunk.

Lesz!!!

A február 5-ikére tervezett és kitűzött magyar ifjusági bált értem, melynek tisztja jövődelmélt két nagyon szép célra kívánja fordítani az ügyes rendezőség, a Segesvár szépitésére alakult egylet és „egy létesítendő magyar kölcsön-könyvtár alap“ javára.

S hogy pedig lesz mit megosszon, erre nézve elég garantált nyújt a szépitési egylet főkolompasainak befolyása s eddig is kifejtett buzgalma és a segesvári közönség érdeklődése, de garantált nyújt másfelől a vidéki magyar és szász értelmiség, mely az eddigi tudakozódásokból és előjegyzésekéből ítélve, melylyel a bizottságot egész ostromnak tessik ki, tömegesen fog részt venni, garantált nyújt főképp a bájos és kedves báró Kemény Béláné lady patronessége, ki ugy fogja maga köré vonni a vidék gavalldjait, mint bolygókat a nap, sok gavalldjépedig ebben a férfi szűk világban . . . nó de erről ne is beszéljünk!

Egy szóval olyan fényes és népes bálja lesz Segesvárnak, a magyar fiatalsg bálja, a milyent a városház impozáns, diszes terme még nem ért.

De majd a sikerről azután.

Azonban én téli levelet akartam írni s még igen kevés benne, a mi határozott téli jellegre vallna; nó, hanem hogy megadjuk kartonunk

nak az utolsó karakter retouche-t, említsük meg, hogy városunk szépeit már nem egyszer láttuk a főúterczákön csörgős szánon tova siklani, vagy a koresolya-egyelt jegén, mint Freya istennő Volkurjeit phantaztikue csoportokban, majd egyenként, majd párosával ellebegni szemünk előtt, pedig bizony hidegek voltak, az utolsó 3—4 nap 20—25 C. közt ingadozott a hőmérő higánya.

Hát a szegény kis madarak . . . A kis ezinkék, a pacstírták, sármányok és pintyek . . . olyan keveset gondol rájuk a boldog ember, pedig olyan kevés kéne nekik, egy néhány morzsa az asztalról, egy kevés rostaal, vagy főzelék maradék . . . és milyen szörű rigmusokat mondanának majd a tavasszal! . . . r. l.

Sz. Udvarhely, 1881. jan. 16.

(Koszoru-estély.)

Tekintetes Szerkesztő úr!

Mikor valaki néhány sornyi bálí krónikát küld be, tudnivaló, hogy egyéb érdekből nem írja, hanem csak az egyszerűség és szépség kultuszának hódol, mikor a jótékonyág terjesztőt említheti fel méltánlyattal. Hasonlóképen vagyok én, mikor a 15-iki koszorubálról tudósítani kívánom. Nyilvánvaló, hogy a sz. udvarhelyi jótékony négyesület működése, társadalmi szempontból, a város s a vidék szívének lüktetése, s a fáradhatatlanság a rendezésben, az izlés a terem felkészítésében s az ügyesség, melyvel a város és vidék szépeit egy koszoruba összegyűjténie sikerült, a legnagyobb méltánylatot érdemli meg.

A mi itt ritkaság, a négyest negyven pár tánczolta. A jóhangulat és teljes szám mindvégig kitartotta. A bevétel a jótékony-alap s fele részben a helybeli kisdóvoda javára 75 frt. A jelen voltak közül, a kik a koszoru hangulatát és fényét emelték: Ugron Lázárné, Török Gáspárné, Zajzon Ferenczné, Flóriánné, Szabadiné, Gyarmathy Ferenczné és Sándorné, Szabó Istvánné, Nagy Samuné, úzv. Jánosiné, Biallisné s a fáradhatlan Korondiné, s a kiket mind fel kellene sorolnom a szépek közül: Török Irma és Kata, Ugron Róza, Jánosi Nelli, Kiss testvérek Biallis Irma, Szabó Emma, Gyarmathy Ilon, Martini Mariska, Madarász Véri kisasszonyok neveit említem meg.

De nem fűzöm tovább a sort. Ily gyönyörűt a valódi elismerés a jótékony négyesület számára, majd még bókna látszanék, holott e röpke tudósítás, nem egyéb, mint a jóidőtöltés vizshangja, az elismerés halála.

(O)

KÖZEGÉSZSÉGTAN

A vízvezetés, csatornázás, illetve talajszáritás, az emésztőt és hulladékok (szemét, mosóvíz, esővíz stb) kezelésének kérdéséhez Kolozsvárról.

(Folytatás.)

És még ezenkívül egy egész külön, gőzerőre fűszerelt óriási nyomó készülék áll rendelkezésre amott a hegely között, t. i. a „Pottschacher Wasserwerk.“

Pottschach mellett, mely gőzerővel naponként 200-201 egész 600 ezer akó vizet képes a havasi vízvezeték csatornájaiba fölnyomni. Ezen viz a Schwarza folyó jobb partján ásoott négy, 10 ötes mélységű kútból vétetik. Vegyi tulajdonsága szintén kitétnő. Ezen vizmül 1878-ban

A KELET TÁRCZÁJA.

A LÁMPAGYÚJTÓ.

Angol regény.

Írta:

MISS CUMMINS

Ötödik fejezet.

Első lépések a javulás felé.

(Folytatás.)

Igazán, nyugodt lélekkel elmondhatta:

— Mi tettük ezt, Szulliván néni, Kati és én.

Csak oly szeretetteljes szív, mint a Szullivánné volt képes átérteni, s megosztani azon érzést, mely Trudkát egész lelkéből való segítségére ösztönz. De ő teljes mértékben méltányolta azt, s ezer apró teendőt bízott rá, melyet eligazíthatni a gyermek oly hálával fogadott, mintha valamely nagy kegyet tanusítottak volna iránta azzal.

Most körülvezette Treumannt a szobában, s megmutogatta, hogy mi mindent volt képes alkotni a Szullivánné találékonysága a szobából, s a bútorzatból; hogy tette tagassá a szoba egyik részét az által, hogy az ágyat egy kis fülkébe toltá be, melybe épen jól beleillett, s ily módon, miként Treumann magát kifejezte, a szobát valódi diszakká alakította át. Egy kis idő telt bele, míg a jó öreg elbírta hinni, hogy fele vagyona nem hi-

készült el, s azóta a havasi két forrás legesekélyebb vizállása mellett is fölöslegessé teszi a „Kaiser Ferdinands-Wasserleitungnak, mely a Dunából vette a szűrt vizet, további használasát.

A Pottschachi vizmü azonban, mivel nem volt szükség reá, még eddig keveset volt használva.

De vannak még éppen oly tiszta források ott a havasokon, melyek most magán tulajdonok, s birtokosaik határalan árakat kérnek értük; ugyanez okból a város nem nagyon szorgalmazza megvételüket, hanem vár a jó alkalomra, mert várhat, eléggé el lévén most egyszer látva bőséges a jó vízzel. Ha majdan megszerzhet forrásokat, feleslegessé fog válni minden gőzgéppel való folyomás.

Ezen leírt rosenbügel nagy víztartóból már nem szabad folyással megy a víz tovább a város felé, a mint idáig eljutott, hanem zárt csőben és nem egyenletes szabad esésben, hanem a hely fekvése szerint majd lág, majd lejt a csővezeték; minek következtében nyomás áll elő, mely a vízoszlop növekedésével egyenes arányban öregedik. A víznyomás — a főmérnök nyilatkozata szerint — 6—7 légnyomásig is fölfokozódik a mélyen fekvő részekben.

A nyomás ezen igen magas fokának elmentállandó, magának e vezetéknek, tehát a csőnek, csapoknak stb. egyezőval minden részének ilyen helyeken arányosan sokkal erősebbeknek kellene lenniök, mintsem a magasabb helyeken. És minthogy a surlódás ilyen helyeken sokkal nagyobb: a csapok s több efélék sokkal hamarabb elhasználtnának, mintsem a magasabban fekvő városrészekben.

Egyrészt tehát a gyakori romlás, másrészt a tömörebb szerkezet jóval drágábbá tenné a vízvezetés bevezetését a mélyebb városrészekben lakó háztulajdonosoknak, a kik nem értvén át e természetes technikai okokat: örökös zugolódás és kétkedésre adna okot, miért került az ő vízvezetése drágábbba, mintsem X. polgártársé.

Hogy még e kellemetlenség is ki legyen kerthve s hogy még annyi igazságtalanság se — ami pedig csak természetes volna — érje a polgárokat: ezelszeri módrról gondoskodtak már a vezetés készítésekor, mely az egyenetlenséget csaknem teljesen egysulyozza.

Még három víztartót készítettek ugyanis, melyeket alantabb helyeztek el, mintsem a fő víztartó. Ezek közül csak egyiket említem meg, a laaerbergit, mely a Danacsatorna O. pontja felett csupán 49 méter magasban fekszik, tehát 39 méterrel mélyebben a rosenbügelinél. Következésképpen az ebből jövő víz kevesebb nyomást gyakorol, mintsem az amahol felejtett. E víztartó a fő víztartónál s mindig csak annyi vizet boesátanak beléjük, amennyi éppen kívánatik, mert a légmentes csővekben, tetszés szerint mérsékelhető a vízben folyása.

Aztán felosztották Bécs városát négy rendbeli zonára: magasban, közepén és mélyen fekvő részre; mindenikbe a találó fekvésű víztartóból vezetvén a csőhálózatot.

Most már mindenikben lehetőleg egyenlő nyomása van a víznek, amely körülbelül 3—4 légnyomásnak felel meg s még mindig oly erős, hogy a csapon kibocsátott víz sustorgó nagy sebességgel rohan ki.

Ime ismét egy észgazdag, méltányos és mindenekfelett igazságos berendezés, mely az egyenlőséget a lehetőségig megközelíti s mely e

ányzik, s hogy nem boszorkányság van a dologban, annyira nem tudta elhinni, hogy egy kis rend és rendszerrel, annyi helyet és kényelmet lehet megnyerni.

De meglepetése, s Trudka elragadtatása a tetőpontot érte el, midőn beléptek a hajdani lomtárba, mely most egy valódi csinos kis szobává volt átalakítva.

— Nő, mondhatom, mondhatom! ez volt minden, a mit az öreg ember ki birt ejteni.

Leült a kandalló elé, mely most fényesre ki volt csiszolva, s miként Trudka kifejezte, újjá csinálva, s ugy nézve ki, mint a Szullivánné. Kezeit dörgölte, mert kissé megvoltak dermedve a hidegtől, s aztán a tűzhöz tartva azokat, örömtelten nézte Trudkát, a mint a Szullivánné utasítása szerint elkezdte teríteni az asztalt, s azután a kenyérszeleteket megpirította. A lányka felállt egy székre, s leszedte a csészéket a polczról, s egy szekrényből ragyogó tisztaságú tányérokat vett elő. Treumann néhány percig nyugodtan kísérté szemmel, minden mozdulatát, s aztán így beszélt magában;

— Szullivánné valóban derék jó nő, s régi házamat itt egészen újjá alakították; és Trudkát ugy szeretem, mint a szemem fényét, s én oly boldog ember vagyok, hogy —

Hatodik fejezet.

Hol van a menyiny?

Itt Treumann gondolatai megszakadtak. Gyors, zajos lépteket a folyosón, hirteleni ajtónyílás követett.

tekintetben is ritkítja páráját egész Európában — ha nem áll egyedül!!

A rosenbügel főviktartóból kétféle — 3. láb átmérőjű, 13 vonal vastag falu — öntött vas csővön jó ki a víz, hogy részint a másik három víztartóba, részint közvetlenül a város legmagasabban fekvő részének egyes házaiba vezetessék.

Mindkét főcsőnek — melyek alább egybe olynak össze — fölülről lefele zárható négyesügetű zsilipjei vannak, mely zsilipek átmérője 3 láb vagyis 36. hüvelyk, azaz 9. négyesüget láb felüllettel bírnak. Ilyen vastag vizsugárt lehet tehát a városba beboesátani. A fentmódott napon, melyen vizsgáldásaimat befejeztem, a zsilipek (Schieber) csupán 4 hüvelyk magasra voltak fölhuza (tehát egész képességek egykilen-czed részre) vagyis csupán két négyesüget lábnyi vastag vizsugár szolgáltatott annyi vizet, amennyi elég volt a város ellátására.

A tanúság ebből az lehet, hogy: mennyivel nagyobb méretekben van a fővezeték kiállítva annál, amelyet tán az elméleti számítások adnak, illetőleg annál, amennyit a valódi szükséglet igényel.

Ilyenféle, bár aprólékos, de felette fontos körülményekre csupán csak a közvetlen szemlélés taníthatja meg az embert; ezeket könyvekben, leírásokban hasztalan keresnénk.

Az elvezető csők legnagyobb része öntött vasból van; belül semmi mázzal, zománcczal vagy egyéb bevonó anyaggal nincsenek elátva, pusztán a vassal érintkezik a víz. A legvékonyabb csők lágy vasból vannak vonva.

A víz rozsdait vagy ugynevezett vas-izet nem kaphat, mert a légmentesség következtében a csők belül nem élenyülhetnek vagy épen semmit, vagy elenyészőleg csekély mértékben. E körülménynél fogva a felette költséges mázolásat mellőzni lehetett.

A kifolyásoknál azonban, ahol a körülég élenye hozzáférhet, mindenütt sárga rézből vannak a csapok és másnemű szájadékok készítve.

Az utcákon és közhelekre a vezetés mind a község költségén történt; míg a magán házakba a tulajdonosok költségén ugy vitetik be a vízvezeték, mint a gázé.

Eddigél (1880. máj. 26-ig): Bécsnek 12 ezer háza közül 8 ezerbe van bevezetve a víz. Még be kell vezetni ez idő szerint 2 ezerbe, melyekkel 10 ezer házba lesz bevezetve. A többi két ezer ház elszóva, magánosan fekszik a kül-részekben, melyekbe tán később lesz szükséges bevezetni, vagy most ócskák s rosszak lévén fölépítésre várnak.

A havasi tiszta forrás vizelső sorban ivás végett, tehát közegészségügyi szempontból van bevezetve. De bevezetés e jótékony tényező az az élet minden körülményénél is fontosabb, a tisztaság fentartására, mint ipari célokra. Mert egyikre sem oly alkalmas a kutviz, az ugynevezett kemény viz, mint a lágy forrásviz. Most ez elégíti ki minden szűkségleket.

Az egész vizmül eddigél, a 8 ezer házba bevezetéssel együtt 22 huszonkét millió forintba került.

Ezen roppant összeget azonban nem kell holt tőkének képzelní, mert az kamatainak legnagyobb részét már most behajtja. A lakosok szívesen fizetnek az ivó vizért, a gazzasszonyok a mosó vizért, a gyárosok, iparosok annál inkább, mivel gőztűsjeikben ezzel elkertlik az üst-követ, miáltal sok hasznot érnek el; végre maga a község, a város most mindenütt helyben kapja az öntözésre, utczatisztításra s egyéb

— Imé Treumann bácsi, itt van réám bizott csomagja. Talán el is feledkezett róla, s én is elfeledtem áthozni, míg anyám meglátta az asztalon, hova letettem volt. Különben nem rég jöttem haza, s akkor tudja ön —

— Vilmos, Vilmos! kiáltott át Szullivánné, a szembevaló ajtóból, theáztál már?

— Nem anyám. Hát maga?

— Ej hogy ne. De önthetek egy kicsit még.

— Nem, nem, szólt bele Treumann. Maradj itt Vilmos, s theázz na velem. Theázz itt fiam.

— Elfogadom, szólt Velli. Anyám! ne gondoskodjék vacsorámról, Treumann bácsival fogok theázni. Most pedig nézzük meg, mi van a csomagban.

De legelőbb szeretném a kis Trudkát látni, anyám sokat emlegeti. Hol van? Egészséges már egészen? Nagyon beteg volt nemde?

— Az bizony, de már egészen jól van, felelt Flint. Trudka nézz ide. De hol az a leány?

— Ott van ni, elbújt a szék mögé, szólt nevetve Villi. Talán csak nem fél tőlem?

— Oh! azt nem is tudtam, hogy Trudka félénk. Te bohó kis lány jer elő, folytatta Treumann felé közeledve, jer köszönj Villinek. Ez a Szullivánné fia.

— Nem akarom látni őt, felelt Trudka.

— Nem akarod Villit látni? Nem tudod mit beszélsz. Hisz Villi

mindenfélé szűkségekre megkivántató bőséges jó vizet, melyet az előtt tetemes áldozatokkal volt kénytelen oda hordatni. Szóval ez minden tekintetben olyan jótétemény, melyet leírni nem ehet; csupán a közvetlen tapasztalás tanítja meg az embert annak jöltétlen becsülésére. Midőn az szűkségzések szagtalank, a csatornák kimoshatókka lesznek általa; a földhelyet a házban, akár lakásunkban lehet csaknem kötségg nélkül; midőn kerteinket a szárazság veszélyeitől csekély munkával megmenthetjük; mekkora foka mindez a kényelemnek, mily megbecsülhetetlen áldása az egészségnek, tényezője a vider életnek.

Ahol a jó viz a nagy városokba be van ugyan vezetve, nem lesz többé igaz az a tétel: hogy a falvak az emberiség termékeny anyái, a városok pedig annak meddő rimái; mert az ok, mely ezeket azzá tette, már csak egyedül a vízvezetés által nagyobbra el van hátrítva. A jó viz nemcsak egészségessege által tesz kitétnő szolgálatot, hanem egyszersmind egészségesel-bekké teszi a lakásokat, s a levegőt; a lakásokat a tisztaság — a levegőt az üdőség által.

És most, tisztelt olvasó, bucsuzunk el a bécsi vízvezetéstől azon áhujjal: vajha mi is kolozsváriak minél előbb ilyennek jótéteményeiben rész-sülhetnénk. Vagy ha mindmagunk nem, megvehetnők annak alapját, megkezdhetnénk annak építését a jövő nemzedék számára. Mert bizonynyal a boldogság érzete jutna ezért is osztályrésztünkül, melyet a jó atya érez, midőn gyümölcsösa csemetét ültet.

Részemről nem távozhatom e nagyszerű múltól, míg ki nem fejezem hálámat az iránt, a ki alkalmat nyújtott s lehetségessé tette ennek nemcsak megismerését, hanem tanulmányozását is; a ki minden tekintetben szíves magyarázatokkal és felvilágosításokkal halmozott el; a ki megígerte, hogy készséggel fog adni bármikor feleletet ide a messze távolba is e tárgyban hozzaintézendő kérdéseimre; a ki örömet fejezte ki a fölött, hogy az idegen az ők múlt-ök iránt érdeklődik. Mely előzékenyság s mely szívesség oly jól esett ama jéghidegség közepette, mely minden gyár, minden ipartelep kapujára azt iratta föl: tilos a bemenet. Ezen előzékeny ember Miháts főmérnök, a vízvezetési és csatornázási osztály vezetője.

Hazatérünk tehát s áttérünk

Kolozsvár vízvezetésére.

Nézetem szerint az első kérdés: milyen Kolozsvár vize általán, különösen pedig ivóvize? Hogy azt ismerve, láthassuk: Vane az káros befolyással az egészségre? Ennélfogva: Szűkségese-e más vizről gondoskodni? és Mí-mó-don-jhat Kolozsvár vízéhez?

A számok ékecsében beszélnek minden szónoklatnál; azért mindjárt számokkal szolgálunk, melyektől vitát kiorárolg látandjuk milyen Kolozsvár vize.

Sok utánjárással megszereztem 15 helyről vet kolozsvári víz vegyelemzését, melyeket sok év előtt, még boldogult Fleischer vegytanár életében eszközölt két szorgalmatos és jeles tanuló fiatal ember az egyetem vegytani intézetében, mint pályaművet. Az értékes munkának azonban a közönségre, illetőleg Kolozsvárra semmi gyakorlati haszna nem volt, az holt tőke maradt, mert scholae sed non vitae készült. Fleischer tanár, talán korán bekövetkezett halála miatt, nem tette közzé. A két fiatal ember pedig ritka példája szerénységgel elhallgatta nagy

a legjobb fia a világon. S azt hiszem, ti ketten nem sokára jó barátok lesztek . . .

— Ő nem fog engem szenvedhetni, tudom jól, felelt Trudka.

— Miért nem főgnálak szenvedhetni? szólt Villi pár lépést téve azon zúg felé, hova Trudka elbújt volt. A lányka arcát elfedte kezeivel, szokása szerint, ha valamiért zavarban volt. A fiú lehajolt hozzá, mert magasabb volt Trudkánál, elvonta a lányka arczáról kezeit, s míg azokat szívélyesen megszorította így szólt, nyájasan szeméibe tekintve.

— Hogy van Trudka hugom?

— Én nem vagyok neked hugod, szóltott Trudka.

— De bizony az vagy, felelt Villi határozottan Treumann bácsi neked is bácsid s nekem is, azért mi hug és bátya vagyunk, érted ezt? S én megakarok veled ismerkedni.

Trudka a Vilmos jó szívű beszédének nem tudott többé ellent állni.

Engedte magát elővonatni szugoljából, s a szoba világosabb felébe vezetetni általa, ugy, hogy csakhamar egészen feszületlenül látszék már érezni magát körében.

— Imé a csomag, szólt Villi, Treumann bácsi azt mondja, számodra való, s nem tudom elképzelni mi az.

Te gondold? Tapintsd csak. Nagyon kemény.

Trudka is megtáppintotta, s bámulva nézett a Treumann szeméibe.

(Folyt. köv.)

becstü munkáját, mely pedig több dícséretet szerzett volna nekik, nagyobb hálára kötelezte volna Kolozsvár polgárságát, mintsem sok polemia. Nem jött az sehol ki nyomtatásban, csupán kéziratban maradt meg a készítőknél. De kik voltak ezek? Valahogy megtudtam, miszerint egyikük jelenleg a székely-udvarhelyi kir. állami főreáliskola r. tanára dr. Solymosi Lajos. A ki 1878-ban Udvarhely ivóvizait is elemezte, s az iskola azon tanévi értesítőjében közzétette.

Dr. Solymosi L. ur készségesen engedett kérésemnek s a kolozsvári vegyelemzést múlt év október havában Sz. Udvarhelyről megküldötte.

Ő tehát nem volt szűkkeblű, mint mások, a miért fogadja e helyen a kolozsvári közönség nevében, mely becses művének hasznát veszi, legbensőbb hálámat s őszinte köszönetet.

A következő táblázat mutatja 13 kutnak és a Szamos vizének, két helyről merítve, vegyalkatát.

1000 gramm vízben találatott:

Sorsszám	A kut vagy forrás neve:	Hőfok	Kemény-ség	Aether	Kénsav	Légeny-sav	Szénsav	Calcium	Magnes.	Kalium	Natrium	Ammoni.	Szerves	Tűzálló anyag
1.	Vegytani mizezt udvaran	9° 6'	37.35	0.2380	0.1996	0.4876	0.3822	0.3031	0.0681	nyom.	0.7593	nyom.	0.1213	3.5653
2.	Takarékpénztár előtti kut	9° 4'	37.35	0.2380	0.1996	0.4876	0.3822	0.3031	0.0681	nyom.	0.7593	nyom.	0.1213	3.5653
3.	Dr. Hincz győzegetszekre előtti kut	9° 2'	37.5	0.2130	0.0760	0.2428	0.3724	0.1593	0.0260	0.2390	0.2390	0.0635	1.1075	0.0635
4.	Székelyház utcai kut	10°	38.62	0.2130	0.1666	0.3670	0.3200	0.1630	0.0470	0.2902	0.0660	1.4920	0.0660	1.4920
5.	Zsidótemetőben levő kut	8° 7'	38.84	0.0566	0.1340	0.0688	0.4877	0.2570	0.0180	0.1622	0.0033	1.7660	0.0033	1.7660
6.	Szenatéri kut	9° 0'	39.8	0.0706	0.1168	0.0826	0.4877	0.2570	0.0180	0.1622	0.0033	1.7660	0.0033	1.7660
7.	Felenczka 13. házszám alatt levő kut	8° 5'	36.60	0.1616	0.2472	0.3270	0.4640	0.2912	0.0290	0.2649	0.0360	1.5200	0.0360	1.5200
8.	Holdfák utcára 1. házszám alatt levő kut	9° 5'	36.60	0.1622	0.1640	0.1870	0.4640	0.2912	0.0290	0.2649	0.0360	1.5200	0.0360	1.5200
9.	Muzsineketi csörgő	7° 0'	26.	0.1022	0.1561	0.0092	0.4213	0.2235	0.1155	0.1850	0.0440	1.1260	0.0440	1.1260
10.	Katonasírhely udvarán levő kut	9° 0'	6.875	0.0136	nyom.	0.0002	0.1761	0.0438	0.0036	0.0433	nyom.	nyom.	0.0180	0.2440
11.	Talpacsi kut	10°	5.94	0.0334	0.0100	éleltek nyom.	0.2004	0.0342	0.0060	0.0366	0.0157	nyom.	0.0360	0.2075
12.	Szamosvíz közepélyi szűkületénél	2° 5'	2.5	—	—	—	0.0749	0.0123	0.0028	0.0187	0.0187	nyom.	0.0160	0.0760
13.	Szamosvíz alsófolyásánál	(?)	(?)	0.0250	0.0239	0.0133	0.0769	0.0240	0.0013	0.0282	0.0300	0.1286	0.0300	0.1286
14.	Székelyház utcai kut	12°	3.2	0.0213	0.0239	0.0133	0.1528	0.0434	0.0062	0.0439	0.0439	nyom.	0.0146	0.2824
15.	Dohánygyár kutja	8° 5'	20.	0.0636	0.1776	0.0647	0.1100	0.0364	nyom.	0.0144	0.0144	nyom.	0.0800	0.1000
	A vasút kutja	8° 5'	20.	0.0636	0.1776	0.0647	0.2678	0.1300	0.0230	0.1422	0.1422	nyom.	0.0060	0.8932

N. B. Az ammonium meghatározása meglehetősen hiányos, a mennyiben az akkoriban használt módszer kevésbé megbízható volt. A meghatározásnál Frankland és Armstrong módszerét használtuk.

TANÚGY.

A Helybeli ev. ref. főtanodában

az 1880—81-ik tanév első felében tartandó nyilvános vizsgálatok sora.

Január 27-én d. e. 8—11-ig: I. éves bölcsészek, a mennyiségtanból. 27-én d. u. 2—5-ig: II. éves bölcsészek, a természettanból.

28-án d. e. 8—11-ig: I. éves bölcsészek, az egyetemes történelemből. 28-án d. e. 8—11-ig: VI. közép osztály, minden tantárgyból. 28-án d. u. 2—5-ig: II. éves bölcsészek, [az anthropológiából, kapcsolatosan az összehasonlító állat-anatomia legfőbb adataiból.

29-én d. e. 8—11-ig: I. éves bölcsészek, a vegytanból. 29. d. e. 8—11-ig: V. közép osztály, minden tantárgyból. 29. d. u. 2—5-ig: II. éves bölcsészek, a magyar történelem- és magyar alkotmánytanból.

31-én d. e. 8—11-ig: II. éves bölcsészek a lélektanból. 31. d. e. 8—11-ig: IV. közép osztály, minden tantárgyból. 31. d. u. 2—4-ig: 1. elemi osztály, minden tantárgyból.

Február 1-én d. e. 8—12-ig: II. és I. éves bölcsészek, latin irodalomból. 1-én d. e. 8—11-ig: III. közép osztály, minden tantárgyból. 1-én d. u. 2—5-ig: 2. elemi osztály, minden tantárgyból.

2-án d. e. 8—11-ig: II. éves bölcsészek, a hellen irodalomból. 2-án d. e. 8—11-ig: II. közép osztály, minden tantárgyból. 2-án d. u. 2—5-ig: 3. elemi osztály minden tantárgyból.

3-án d. e. 8—11-ig: I. éves bölcsészek, a hellen irodalomból. 3-án d. e. 8—11-ig: I. közép osztály, minden tantárgyból. 3-án d. u. 2—5-ig: 4. elemi osztály, minden tantárgyból.

A II-ik félév február 10-én kezdődik.

Kolozsvárt, 1881. jan. 12-én.

Az igazgatóság.

Adakozás KÉLER ILONA síremlékére.

(Második közlemény.)

Egy valaki 2 frt. Egy valaki 1 frt. Bráuner 1 frt. Sárközy István 1 frt. Horvát Lajos 1 frt. Szongoth János 2 frt. Polez 1 frt. Stein B. 1 frt. Ifj. Csiky József 2 frt. Wotitz Zsigó 2 frt. Ákonez József 1 frt. Kopár Gerő 1 frt. Jeney Árpád 1 frt. Schönhofer 1 frt. Kossa József 1 frt. Weinberger Kálmán 1 frt. Helfy 5 frt. N. N. 1 frt. Ifj. Hutter Alajos 2 frt. Kis József 2 frt. Rozenfeld 1 frt. N. N. 1 frt. Sebesta 1 frt. Finta Antal 1 frt. N. N. 1 frt. Jeney 1 frt. M. M. 5 frt. Simon 2 frt. Krasznay 2 frt. Sprlinburg 1 frt. Egy jó barát 1 frt. Löcsey Ferencz 5 frt. Özv. D. 10 frt. N. N. 5 frt. Enyetér 2 frt. Gyűjtő 27 frt. Összesen 100 azaz száz frt. o. é.-ben.

Bogdán István,
pénztárnok.

Kérelem mindazon gyűjtőkhöz, kik a Kéler Ilona síremlékére gyűjtést eszközölni szivesek voltak, az íveket pénzzel együtt e hó 20-ig beadni sziveskedjenek Bogdán István pénztárnokhoz.

A végrehajtó bizottság.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1881. jan. 19.

— **A hivatalos lap** következő kitételeket közli:

Vallás- és közoktatástügyi magyar miniszterem előterjesztésére megengedem, hogy a budapesti tudományegyetem Salamon Ferencz, Ponori Thewrewk Emil, Torma Károly és Vambéry Ármin egyetemi nyilvános rendes tanároknak, a tiszteletbeli bölcsészettudori okleveleket kiszolgáltathassák.

Kelt Bécsben, 1881. évi január hó 8-án.
FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Trefort Ágoston, s. k.

Helyi hírek.

— **Nemzeti színház.** Zilahi Gyula ur felléptett Gringoire, Banville dramolettje. A kóborló költő, kinek lakóhelye a lombos erdő, ágya a pázsit, takarója az ég, de kinek szívében a költészet lángja ég, ki „merész, mint egy dalia és ártatlan, mint egy gyermek.“ XII. Lajos udvari költője, ki előbb énekel a népnek a zsarnok királyról, majd a királynak dicsőségéről az utókorunk; ki szerelmi dalokon kezd szíreplését, majd mysteriumokat ír s költői pályáját végül mint a lotringiai herceg ezimertartója fejezi be 1544-ben — olyan rokonszenves érdeket keltő módon van rajzolva e dramolettben, hogy még a tegnapi nem teljesen sikerült alakításban is lekötötte a közönség figyelmét. — Zilahi ur, ki a czímszerepet játszta, telve van a vidéki színészek minden hibájával. Hanghordozásában módoros. A szavak végét felkapkodja s bizonyos éneklésszerű kántoros — Molnár ur módorában való — hangon szaval. Színtelenül járkel, és mozdulatjával, arcának minden ízével folyton mondani akar valamit. Minden szóhoz külön arcizom-produkciója van, s külön maszkirozott taglejtése. Soha sem láttuk inkább bizonyítva, hogy a ki igen sokat magyaráz, nem magyaráz semmit, mint a Zilahi ur tegnapi Gringoirjánál. Mikor az „akasztottak balladáját“ szavalta el, a refrainnél („Lajos király te tetted

ezt“) akkora tulságba esett, mely egyenes viselkedést kelt a helyet, a mire észleztük. Ezenkívül a többi momentumok festésére nem bír elég súlyt fektetni. Például a Lajos király felismerésénél a felkiáltást: „a király“, olyan színtelenül mondta el, mint mondaná egy vásott gyermek, ki valami fedéstől fél. Mindezek dacára Zilahi ur nálunk elkélne. Mozdulataiban van kellem s plasztikai tekintetben dicséretet is mondhatnánk róla, itt-ott hévvel és melegen szavalt, s a nagy szerelmi vallomás jelenetében helyenként igaz hang csilamlott fel, mely megtalálja a hallgatóság szívéhez a maga útját. Tapstot is kapott itt. Idővel s ha modorosságáról leszokna s hangjába több őszinteség, mozgásába több szabályozottság lenne — élvezhető szerelmes színészkévé válhatna a nemzeti színháznak. Szentgyörgyi, Lajos királyt, kiváló erővel játszta, s dicsérrett szólhatunk Boér Herminről, s Gabányiról is. — Gringoire után a Báró és Bankár adatott olyan előadásban, melyben igen nagyon ritkán van részünk. A bankár nejtét Fay k. a. Mirmon bárót Gyenes, Granville-t Mátrai játszták. Volt már alkalmunk e helyen a legnagyobb elismeréssel szólni Fay k. a. játékáról s csak ismételnünk tegnap szereplése után az elmondottakat. A férjét bánatában vigasztaló feleséget, majd a szeretőt s a szenvedő nőt olyan igazi drámai erővel, bensőséggel és kitünően személyesítette, mely: művészet a szó legemesebb értelmében. A k. a. rendkívüli erő — s mi gratulálhatnánk a szerencséhez, ha igazgatóságunknak sikerülne a kisasszonyt nemzeti színházunkhoz megnyerni. Valjon azon hatásnak tulajdonítsuk-e, melyet a k. a. környezetére is gyakorolt? nem tudjuk, tény, hogy Gyenes minden ízében élvezhető alakot teremtett Ártúr báró szerepében. Szépen szavalt s egy pár jelenetben annyit produkált, mennyit a kolozsvári közönség nem látott tőle. Mikor szemére veti volt kedvesének, hogy: megcsalta őt, hangjában annyi keserűség s mély érzelem, s igaz volt, hogy kivált szerepe e részének teljesen érvényre emeléséért — gratulálhatunk Gyenesnek. Mátrai bankárja, legkivált az első jelenetben, a bukás szelén álló kereskedő bánatának festésével, sivár, fanyar bankár volt, az utolsó részben azonban Mátrai urról is csak dicséretet mondhatunk. Általában — mint már megjegyeztük — az előadás a legkitünőbbek közé tartozott. A ház tele volt.

— **A kolozsvári** orv. természettud. társulat 1. hó 22-én d. u. 5 órakor az egyetemi előttni intézetben orvosi szakülést tart. Tárgy: 1. Dr. Klug N. A szívűlökés egyes szakaszainak indó arányáról. 2. Ugyanaz A szívgyomor összehúzódásának lefolyásáról. 3. Dr. Szilágyi E. Egy új szívmegnyitő készítmék mutat be. — A titkár.

— **Egyik helybeli** lapban valaki jónak látta stílyszoklatul egy referátát írni a Zeneconservatorium házi hangversenyéről. A Conservatorium ügyei a nyilvánosság levén, s magát e zeneintézetet a város subvencionálván, teljes joga van mindenkinek elmondani vélekedését mindarról, a mit az intézet vezetése körül hibásnak vagy helytelennek tart. Azon belépti díj mellett rendezett hangversenyek is, melyben az intézet zenekara működik közre — a mennyiben a zeneen a vezetés jó vagy rossz voltától feltételezeten sikerült, vagy gyenge eredményt produkál — teljesen a nyilvános megbírálás jogosultsága alá esik. Azonban, hogy mennyi tapintatlanság kell ahhoz, hogy egy műkedvelő szíves közreműködésével rendezett házi hangversenyről írva valaki — az abban szíveségből közreműködőnek szavalóképességét oly szempontból vegye bírálat alá, milyennek az — fájdalom! — vétett, annak megítélésére most nem kerestünk illő jelzőt. Legkivált a mostani esetben, mikor a megtámadott közreműködő, — nem csupán a hallgató igen intelligens közönség — de a többi helyi lapban is méltó elismerésben és dicséretben részesült. Egy műkedvelő szavallatát egyébként is azon mértékkel bírálni, milyennel azokról szólunk, ki professzióból úzi a művészet ezen ágát — és alkalmazni e mértéket legkivált oly körülmények között, mint a Conservatorium házi hangversenyéről szóló tudósításban, csupán olyan könnyelműséggel lehet megtenni, milyennel — egyéb mondani valónak hibáján — az a referáda iratott. (Beküldetett.) Készséggel adunk helyet a felszólalásnak, magunk részéről sem látván helyesnek a hangot, melyen az itt érintett tudósítás írva volt, részben a műkedvelők iránt tartozó méltányossági okokból, részben a Conservatorium e közelműveléssel találkozott házi hangversenyének érdeke tekintetéből sem, honnan az ilyen referádákkal elriasztatik mindenki, kit közreműködőül meg lehetne különböztetni nyerni.

— **Köszönetnyilvánítás.** Az iparos ifjak önk. és betegsegélyző-egylete könyvtárának gyarapításához szívesek voltak hozzájárulni a következő jószívtól adakozók: Mernők Kram Józsefné urnő „Die dramen des Ehebruchs“ folyóirat 2 nagy kötetét. (A hitlenség drámái) és a „Deutsche Romanbibliothek“ 26. kötetét 4 kötet. (Német regénykönyvtár.) Pákey Miklós ügyvéd ur a „Természettudományi Közlöny“ 36. kötetét, 6 kötet. Kulisszky András ur „Pazardi“ című elbeszélést, 1 kötet és a „Bakahumor“-t, 1 kö-

tet. Binder Gyula m. kir. államvasuti hivatalnok urtól „Az ürdög fia“ regényt, 32. kötet, 3 kötet. Fogadják az illető adakozók egyetünk legmelegebb köszönetét. S ezuttal bátorkodunk kijelenteni a t. közönségnek, hogy az egyet jövőre is szívesen fogadják el a könyvadományokat. Az iparos ifjak önk. és betegsegélyző-egylet igazgatóságának megbízásából, Kolozsvárt, 1881. jan. 18. Endes Dániel, vál. tag.

— **Az a szegény tanító,** kinek eltűnéséről lapunk tegnapi számába megemlékeztünk, megkerült — halva. A tegnapi éjtel lakásán kivül töltötte el. Bánatát borba akarta fojtani. Reggel felé egy társával — kinek kiléte még nem tudatik — egyik helybeli vendéglőbe ment. Azt mondják, mámorosnak látszott akkor. Ott szobát kérték és a két jó pajtás lepihent. Kilencz óra felé felkeltek és együtt mentek el. Rövid időre egyedül Fehér József tért vissza és bezárkózott szobájába, mely az épület hátulsó részén van. Minthogy eddig nem jött ki onnan, a vendéglő személyzete rosszat gyanítva, kopogott ajtaján. Végre feltörték s ott kapták a földön vérében. Egy revolverrel lötte magát szíven.

Hazai hírek.

— **Deák Ferencz** 1848-ig mondott beszédei, a mennyiben irásban vagy nyomtatásban egyáltalában megmaradtak, már teljesen összegyűjték; s minden kihagyás nélkül együtt fognak megjelenni. A beszédekhez kimerítő bevezetések iratnak. A két vaskos kötethez való kézirat készítéséhez még ezen a héten hozzáfognak. (E sorokat közölve, a „P. N.“ azon kívánságának ad kifejezést, hogy Deák nemcsak 48-ig mondott, hanem összes beszédei kiadásának.)

— **A hideg áldozata.** Mult szerdán virradólag — mint az „Erdélyi Értesítő“ írja — a Vásárhelyre jövő tejet hozó leányok egy embert találtak a jeddai szélén megfagyva. A szerencsétlen boozsi illetőségű volt, honnan még éjfélt tájt elindult bizonyos peres ügyében, otthon s valószínűleg az útban is jól piháskázván, ledőlt az út szélére, hol a 18 fok hidegben megfagyott.

— **Bosnyák alattvaló** a maros-vásárhelyi ügyvédi szigorló bizottság előtt. — Az „Erd. Értesítő“ írja — Mult kedden délután tárgyalta az ügyvédi szigorló bizottság Glucosky Rezső jelenleg bosniai lakos kérelmét ügyvédi vizsgára bocsátása iránt. Kérelmező erdélyi nagy-szebeni születésű s a jogtudori szigorlatot Bécsben állotta ki. Miután kérelmező már az ügyvédi rendtartás előtti időben ügyvédjelöltként vylt bejegyezve s a kellő gyakorlati időt is kimutatta, a bizottság őt az ügyvédi rendtartás 112 §-a értelmében vizsgára képesítettnek nyilvánította.

— **Áthelyezés.** A m. kir. pénzügyminiszter Bölöni Béla pécsi illeték-kiszabási hivatalánál alkalmazásban levő II.-od osztályu pénzügyi főgalmazot saját kérelmére a nagy-szebeni kr. pénzügyigazgatóság kebelébe áthelyezte.

— **Tóth Kálmán** állapotáról a „Figetlenség“ következő jelentést közli: vasárnap — úgy mond — egy nagyon sok jóakarattal, de valódi költői rémlátások sulya alatt írt tázera volt olvasható a „Magyarországban.“ A Tóth Kálmán életében ért sok csapás közül erről nem vetitünk volna tudomást, ha több ujság nem emiti meg a kérdéses tárczát s ha nem volna módunkban igen megbízható forrásból közölni, hogy az a beteg-interview a jószándék, részvét és tárczairó stíly-szuperlatívusok tulzással volt írva. Tény, hogy Tóth Kálmán mult junius hó közepé óta nagyon kevés remény nyújt paralytikus állapotban fekszik; az a Zola-modorn leírás azonban oly tulzásoktól hemzsegtől volt megírva, hogy lehetetlen ki nem jelentenünk, hogy legeslegtöbb pontjában teljesen téves és alaptalan.

— **Borzasztó gyilkosság** történt Jánosiban f. hó 10-én este. A község előjárói ugyan is gyűlést tartottak: nevezett napon s ez alkalommal kondást is fogadtak, ennek az a következménye lett, hogy este a kondás-háznál áldomásoztak, itt megmórosodva Varga András törvény bíró Juhász Istvánnal összeveszett: Varga András dühében kést ragadt kezébe, ekkor a perlekedők közé lépet Varga Ambrus ujonnan választot ifju esküdt, kérve őket, hogy hagyják abba a veszekedést. Békítésének ára az lett, hogy a feldühödött Varga András szívébe dűfte a nagy kést s a szerencsétlen azonnal meghalt. Ekkor a gyilkos elutott s a malomnál a Rimába ugrott, de a molnár kiszabadította. Erre hazafutott s az ólpadon levő szénába rejtetett, hol a pandurok által elfogott. A gyilkosnak neje s két gyermeke, a meggyilkoltnak szintén neje és egy gyermeke van.

— **Fokról fokra.** Tegnapelőtt egy nő halt el Budapesten, ki ugyancsak keservesen tapasztalta minden földi fények mulandóságát. N. Juliának hívták. A hetvenes évek elején a német színház tagja volt és szépségének nemcsak egy hódolója akadt. Sok kosarat osztogatott, de e végre mégis meghallgatta egy kereskedő kérelmét és lelépet a színpadról. Az 1873. évi „karch“ elnyelte a fiatal kereskedő vagyonát, ki megerezés által vetett véget életének. A szerencsétlen, kinek egyetlen kincsért, szépségét t. i. a bű és betegség szintén elragadta, a legnagyobb nyomorba slyedt és Varvery Julia valódi neve alatt az alamizsnából élt, melyek-

hez a sugár-utí 20. számú lakóinak jólelkéséből jutott. Minthogy most két nap óta nem látták, a házmester lakása után nézett és ott — egy pincze helyiségben — élettelenül elterülve találta. A kerületi orvos konstaltálta, hogy Varvery előtte való napon ittas állapotban elaludt és az uralkodó hideg következtében megfagyott.

— **Szépirodalmi pályadíjak.** A Kisfaludy-társaság egyik mostani pályadíja tudvalevőleg 50 arany, melyet az utóbbi két évben megjelent, vagy a társasághoz beiktított legjobb verses elbeszélésnek ítélnek oda. Ifjabb és idősb költőink közül többen pályáznak e díjra, de ezek közül egy sem lehet a győztes, azon egyszerű okból, mert az említett két évi időközre oly kiváló mű megjelenése esik, mely szintén költői elbeszélés, még pedig a legjavából, sőt a hazai irodalom egyik kiváló remeke és kincse. Ez a mű pedig: Arany János műve: „Toldi szerelme.“ Önkénytelen pályamunka az, melynek oda is adják a jutalmat. A Toldi szerelmeknek ez már a második díj lesz, mert az Akadémia nagy jutalmát is megkapta már. — Uj drámai jutalomdíj kitzése iránt fog közelebb intézkedni az akadémia. Néhány évtized előtt ugyanis a Péczely-hagyatékot akkép örökölte az akadémia, hogy a tőke megszorodása után két-két ezer frtnyi tiszteletdíjjal jutalmazzon oly tragédiákat, melyeknek tárgya a magyar történetből van merítve s mint abszolút becselt munkák sikert értek. A hagyatéki ügyet közelebb tárgyalta a nyelv és széptudományi osztály, s minthogy a végrendelet első pontjai tetszés szerinti magyarázatra adnak alkalmat, az akadémikusok az „Egyetértés“ szerint két pártra osztottak. Egy részük, főleg Beüthy Zsolt, dr. Heinrich Gusztáv és Bánóczy József azt javasolta, hogy ne drámák, hanem más irodalmi művek jutalmazására fordítsák a díjat; míg a másik rész Gyulai Pállal és Szász Károlyal élén: határozottan a magyar történeti színirodalom emelésére akarják szánni a hagyaték évi kamatait. Ez úgy közelebb az összes ülés elé is kerül, hol heves vitákra van kilátás. Megjegyzendő, ha a drama-pártolók győznek, abszolút becsült darab hiányában mindig a nemzeti színház kapja a ki nem adott jutalmat.

— **Őskori lelet.** Torma Zsófia régész tudósunk, kinek tordosi őskori tárgyai oly feltűnést keltettek az őserészet terén, hogy Schellermann legújabb munkájában „Iliosban“ hivatkozik rá, ujjában ismét igen érdekes tárgyakat talált Tordoson. A számos cseréptárgy között feliratos agyag kerekéket, edényaljakat, s nem a polgári bálványokat s egyéb csonteszközöket, mind arra engednek következtetni, hogy a magyar őskorban a magyar nyelvű népe valamely trák törzs volt, mely a trójai néppel összeköttetésben állott.

Vegyes hir.

— **A bécsi egyetemen** tegnap este voltak a kandidációk a Dumreicher és Hebra tanárok halála által megürült tanszékekre. A tanár-kollégium Dumreicher helyére Czerny heidelbergi tanárt ajánlotta 12 szóval Albert insbrucki tudós 10 szavazata ellenében. Hebra utódjául a bőrkórtani tanszékre dr. Kaposi hazánkfiát kandidálták szintén 12 szóval; Nenmann Izidorra 10 szó esett. Dr. Kaposi Hebra tanár veje s Hebra halála óta ő vezeti a dermatologiai klinikát. Szegény magyar zsidó fiuból lett belőle egyetemi tanár.

— **Angol városok statisztikája.** A londoni statisztikai hivatal Nagy-Britannia és Irland nagyobb városainak lélekszámát és évről ennyirek mondja: London 3.707.130, Brighton 109.062, Portsmouth 136.671, Norwich 86.437, Bristol 217.185, Plymouth 75.700, Wolverhampton 76.850, Birmingham 400.680, Leicester 134.350, Nottingham 177.964, Liverpool 549.834, Manchester 364.445, Brandford 203.544, Sheffield 312.943, Newcastle 151.822.

KÖZGAZDASÁG.

A luczerna vetése.

Számos vidéken a vörös here a klimatikus, a talaj vagy egyéb viszonyok folytán vagy nagyon bizonytalan termést ad, vagy egyáltalában nem terem meg. Az ily helyekre a luczerna kiváló fontossággal, éltékét neveli azon körülmény is, hogy több évtart ki és így a vetési költségek csekélyebbek mint a vörös herénél.

Számos helyen a luczernatermelés azért nem sikerült, mert már az első télen kifagyott. Ezen körülmény azonban főleg az okszerűtlen vetés folytán áll be s azért az alábbi sorokban a luczerna-vetés oly módjára hívjuk fel a gazdák figyelmét, mely már több helyen bizonyult czél szerűnek.

A legtöbb helyen azon hibát követik el a luczerna vetésnél, hogy védővénnyel vetik. A fiatal luczerna ilyen esetben részben a sűrűn álló és esetleg megdült védővénnyel által tétetik tőkre, részint pedig a következő tél hidege pusztítja el, mert a védővénnyel vetett luczerna a védővénnyel letakarítása után nem tud annyira megerősödni, hogy a tél fagyát kiállhatná

minden káros következmény nélkül. Igen czél szerűnek bizonyult ezért a következő eljárás.

Kiválasztván luczernának valamely jó erőben levő talajt, melyen a vetés előtti évben kapás növény termeltetett, ősszel 20—25 cm. mélyre megszántjuk. Télen át, ha lehetséges, hig trágyával megtrágyázzuk. Tavasszal, a mint a talaj eléggé megszikkadt, megfogasoljuk és lehengeresszük. Ha a talaj mészszegény, akkor mésztrágyát hordunk rá. Május közepétáján sekélyen megszántjuk, lehengeresszük és elvetjük holdanként.

A mag rövid idő alatt kikel és a növényzet annyira megerősödik, hogy szeptember elején kaszálható. A lekaszált herést nem szabad legeltetni, egy második kaszálást se szabad elrendelni, mert ha a luczerna nagyobb, a télen át a hó inkább rajta marad és a szél nem hordja le oly könnyen.

Ily módon igen jó luczernára lehet szert tenni és az első évi csekélyebb termést helyre pótolják a későbbi évek nagyobb hozamai. Különösen ajánlandó még a luczernásokat ősszel és tavasszal jól megfogasolni.

Jelentés a berlini halászati kiállításról. A földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter a mult évben Berlinben tartott nemzetközi halászati kiállítás tanulmányozására küldötte volt Kriesch János műegyetemi tanárt. E kiutletésről Kriesch jelentést nyújtott be, melyben részletesen leírja először magát a kiállítást s e mellett behatóan ismerteti az egyes nemzetek halászati szokásait. Különösen kiemeli, hogy az angol és amerikai kiállítás az ezer meg ezer a horgászatra vonatkozó szebbnél szebb tárgyakkal arról győztött meg mindenkit, hogy e két nemzetnél a horgászat mint „sport“ mily magas fokon áll és ha meggondoljuk, hogy ezekben az országokban a mesterséges haltenyésztés is mily magas fokon áll, igazat kell adnunk azoknak, kik azt állítják, hogy a haltenyésztést főképen az által lehet emelni, hogyha a horgászatot mint „sportot“ megkedveltetjük. Hogy a vizetek ehető terményei mily roppant szerepet játszanak a kereskedelemben, arra példaként felhozza, hogy Norvégia maga évenként 64 millió márka értékű vízi terményt hoz kereskedésbe, Németország évi bevétele ily árukól 35 millió márkára, Olaszországa 30 millió rubelre rug. A nem ehető termények közt főszerepet játszottak a gyűndyök, corallok és a borostyánkő. A valódi gyűndyök gyűjteménye valóban elragadó volt, voltak ott hamis gyűndyök is, melyeket a valódiakhoz hasonlítottak. Ezen hamis gyűndyök a valódiakhoz hasonlítottak, de az „Alburnus lucidus“ halacska pikkelyeiből készített essence d'orient“ nevű anyaggal vannak beletve. Az „essence d'orient“ pedig hazánkban a Balaton vidéken is készült és mint jól jövedelmező iparág, nagyobb figyelemre volna érdemes.

KRASZNAY MIHÁLY

25 éves szini működésének jubileuma.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Bérlet VII. szünet.

Kolozsvárt, csütörtök 1881. január 20.

BÁNK-BÁN

Eredeti tragédia 5 felvonásban. Írta:

Katona József.

(Rendező: Szacsavay.)

Kezdeté este 7 órakor, vége 10-kor.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

BÉKÉSY KÁROLY.

NYILTER.*)

Hirdetés.

Üzletemben még a következő leszállított áru zongorák árusítatnak el:

Amerikai minta után készült rövid szárny-zongora 450 ft
Csinos kiállítású rövid szárny-zongora . . . 400 „
Egy jó Sveighofer-féle zongora 260 „
Régibb féle zongorák (100 „
Régibb féle zongorák (60 „

Tisztelettel kérem a nagyérdemű közönséget, kik jutányos árért jót zongorához óhajtanak jutni, egész bizalommal hozzám fordulni, tisztelettel.

Korik Béla.

Zongorakészítő, gróf Rhédey-ház.

*) E rovat alatt megjelent cikkekért semmi felelősséget sem vállal. Szerk.

A KELET

nyomdája egy legújabb izlés szerint öntött nagy betűszállitmánynyal csak most lett felszerelve mindennemű könyvnyomdai munkára teljesen.

Felvállalja helyi vagy vidéki megrendelésre

Mindennemű meghívók, tánczrendek,
ROVATOS IVEK.
FOLYO- ÉS RÖPIRATOK.

ALAPSZABÁLYOK.
Hivatalos nyomtatványok.
BORITÉKOK, NÉVJEGYEK.

SZÁMLÁK, ÁRJEGYZÉKEK.
PERESIRATOK.
ÉTLAPOK, FELHIVÁSOK.

EGÉSZEN ÚJ KIÁLLÍTÁSBAN BÁRMILY NAGY
FALRAGASZOK

elkészítését.

A nyomda a monarchia legelső papírgyárával áll összeköttetésben
s bármiféle papírt gyári áron szállít.

Pontosság, izlés, és olcsóság a jelszavunk!

Nyomdahelyiség főtér 4-ik szám.

H I R D E T É S E K.

26.—881 e. j. sz.

Árverési hirdetés.

A maros-vásárhelyi főiskola igazgatósága ezennel közhírré teszi, hogy kisküküllőmegyei Héderfája községben fekvő birtoka (előbb Pongrácz, azután Bénéiamin Maftéj-féle), mely áll a héderfaji tők. jegyzékben A. 1. 3. 4. 5. 6. 7.—22. r. sz. a. körülírt s összesen 4900 fura becsült terjedelmes belső és 50—60 hold külső ingatlanból, f. 1881. február 28-án, önkéntes árverés útján, a nevezett községben a legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

Kikiáltási ár: 3500 f. o. é.

Bánatpénz ez összeg 10%-ka.

A vételár részletekben is elfogadjatik.

Egyéb árverési feltételek megtudhatók h. ügyvéd Molnár Zsigmond, vagy ig. tanár Horváth Gáspárnál, előzetesen az árverés napján a helyszínen. Lehető írásbeli ajánlatok bánatpénzzel ellátva, a főisk. igazgatóságához, Horváth Gáspár igazgató tanár kezébe küldendők.

Maros-Vásárhelyt, 1880. január 14.

A m.-vásárhelyi ev. ref. főisk. igazgatósága.

Rum	Cuba magasfokú 1 liter	— f. 60 kr.
Rum	Jamaica finom 1 „	— f. 80 kr.
Rum	Jamaica finomabb 1 „	1 f. 60 kr.
Rum	Ananasz legfinomabb 1 liter	2 f. 40 kr.
Tea	Congo finom 1 kiló	2 f. 80 kr.
Tea	Souchong legfinomabb 1 kiló	4 f. — kr.
Tea	Pecovirág, kitűnő 1 kiló	6 f. — kr.
Tea	Melange legfinomabb 1 kiló	6 f. 50 kr.

Gergely Ferencz,

nagy fűszerraktárban a „Törökhöz.”

(2)

4—10

Igen fontos mindenkinek!

Miután elhatároztam, hogy ezentúl csakis megrendelésekkel foglalkozom, ennek következtében a raktáromban levő nagy mennyiségű

férfi, női és gyermek lábbelieimet

a míg a készlet tart,

leszállított áron elárusítani,

s mint több országos és világkiállításon kitüntetett solid és tartós, csín és feltűnő olcsóság tekintetében bármely gyárral versenyző ezikkeket ajánlom a n. é. közönség figyelmébe.

Tisztelettel

Matutsek József.

(556) 11—100

főtér, 17. szám.

Első és legnagyobb butor raktár

DUHONY JÁNOS-nál

Kolozsvárt, a Redoutte (vigadó) épületében.
Kolozsvári butor gyártmányainak és minden ezen szakmába vágó cikkeinek nagy raktára.

Főraktára nádfonatu fa- és vaskeretű butoroknak.

Dus választék Paszomány munkákban, vég vagy meter számra.

Különböző nagyságú lószőr madrácz és szőnyegek választékos raktára.

Van szerencsém a n. érd. közönség figyelmébe ajánlani, miszerint raktáromban mindennemű asztalos, esztorgályos és kárpitos munkák a francia divatlapok mintája szerint készletben találhatók és megrendelhetők; minden szakmába vágó megrendeléseket felelősség mellett elvállalok, úgy szintén ocska butorokat átalakítok.

Mindenféle álló, függő és asztali tükrök, butorkelmék, ágy- és asztalterítőkölből a legelső gyárakból dus raktárom van.

Elvállalok

minden rangú menyasszonyi butor kelezéseket, irodai berendezéseket és végül butor himzéseket a legutányosabb árakban felelősség mellett.

Ugy helyi mint vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

Midőn ezen nagy raktáram egyes kiválóbb cikkeit a n. érd. közönségnek felsorolom, teljes tisztelettel kérem az eddigi, éveken át engem megtisztelő bizalmokra ezentúl is érdemesíteni.

Kiváló tisztelettel

Duhony János.

(436)

29—100

Nyomatott a „KELET” nyomdájában Kolozsvárt.